

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 19 (1948) 1995 m. gegužės mėn. 23 d.

Eina 40 Metus.

Melbourne

Prikelkime Lietuvą Kristui

Daug rūpesčių ir problemų iškilo mūsų Tėvynei, išsivadavusiai iš pusšimtį metų trukusios okupacijos ir pasirinkusiai laisvės kelią. Nemažai jų išgyvena ir Lietuvos Katalikų Bažnyčia, nes ją sudaro realūs žmonės, kurių gyvenimą sąlygoja laikmetis ir jo keliami reikalavimai.

Antrasis pasaulinis karas ypač skaudžias žaizdas padarė Vilkiškio vyskupijai, esančiai Vokietijos pasienyje. Tai dešimtys sugriautų bažnyčių, gerokai prarėtųjų kunigų gretos. Sovietinės okupacijos metais ateistinė propoganda nuskurdino ištisų kartų dvasinį pasaulį, žmogų pavertė beminte darbo jėga. Todėl mūsų vyskupijos dvasininkams ir pasauliečiams tikintiesiems reikia sutelkti jėgas sprendžiant šiuos gyvybiškai svarbius klausimus.

Atstatyti sugriautas bažnyčias, atgaivinti parapijų bendruomenių gyvenimą.

Nepaprastai sunkomis ekonominėmis sąlygomis iš griuvusių kyla Vilkiškio katedra (klebonas kan. Vytautas Gustaitis), Sintautų ir Kučiūnų bažnyčios (klebonai: prel. Antanas Maskeliūnas ir kun. Raimundas Zukauskas), Kryžių koplyčia (klebonas kun. Vytautas Prajara). Baigiamos statyti prieš karą pradėtos Pilviškių bažnyčia (klebonas kun. Antanas Zukauskas) ir Pažerų bažnyčia (mons. Andrius Gustaitis). Statomos naujos bažnyčios: Alytuje šv. M. Marijos Krikščionių Pagalbos (klebonas kun. Leonas Jakimavičius), Aleksote (klebonas mons. Jonas Kavaliauskas). Atsikūrė Alytaus šv. Kazimiero, Marijampolės šv. Vincento. Naujosios Ūtos, Ežerėlio, Patašinės parapijos. siekiama, kad kiekviena parapija taptų gyva katalikiška bendruomene, kurios nariai, tarsi viena šeima, dalytųsi tais pačiais džiaugsmiais ir rūpesčiais, kad joje būtų jauki ir jaunam, ir senam. Todėl steigiami parapijų namai, senelių prieglaudos, įvairios katalikiškos vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų organizacijos, kurios apimtų kiek galima daugiau parapijos narių, kad jie pasijustų aktyvūs Dievo tautos piliečiai, vienas su kitu susieti broliškos meilės ryšiais.

Labai sunkus ir atsakingas darbo baras - vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų katechizacija, tiksliau sakant evangelizacija, nes daugybė vidurinėsios ir jaunosios kartos žmonių, net ir krikštytų, turi labai blankų supratimą apie savo tikėjimą, įvairių religinių papročių

laikosi daugiau iš tradicijos, negu dėl vidinio įsitikinimo.

Siame bare darbuojasi nemažas skaičius (apie 400) katechetų: kunigų, klierikų, vienuolių ir pasauliečių. Tenka įveikti nemažai sunkumų. Ypač katechetus jaudina jaunimo abejingumas dvasinėms vertybėms, materialinių dalykų pervertinimas. Būna labai skaudu, kai mokykloje tikybos mokytojo su dideliu vargu pasėtas grūdas negali tinkamai augti ir bujoti, nes jam pritrūksta reikiamos aplinkos namuose. Tėvų abejingumas, o kartais net priešiškas religinėms vertybėms sugniuždo gražiausius vaikų ir mokytojų norus. Todėl lygiagrečiai su vaikų ir jaunimo

katechizacija bandoma dirbti su jų tėvais, šeimomis. Cia dar tebeieškoma efektyvesnių darbo metodų, tiesesnių kelių ne tik į vaikų, bet ir jų tėvų širdis.

Pagaliau viena iš veiksmingiausių priemonių, ugdant religinį sąmoningumą, yra katalikiška spauda. Mūsų vyskupija turi savo leidyklą „Ardor“ (direktorius Kudirkos Naumiesčio klebonas kan. Donatas Jasulaitis), kuri jau yra išleidusi keletą knygų. Nemažai jų ruošiami spaudai. Tačiau sunki ekonominė padėtis labai trukdo įgyvendinti gražiausius sumanymus. Leidyklos darbuotojai yra numatę leisti kun. prof. Stasio Ylos, seselės širdietės Stasės

Karvelytės, mokytojos Stasės Jasūnaitės, Prano Mikalauška - Antalkio ir kt. kūrybą. Šių autorių kūriniai buvo gerai žinomi okupacijos metais ir dauginami pogrindyje. Tiesa, jų vardai tik dabar iškilo į viešumą. Tai daugiausia literatūra, skirta vaikams ir jaunimui, aktuali, primenanti netolimą praeitį. Deja, jos išleidimas dėl lėšų stokos labai trukdosi, o jei ką nors pavyksta išleisti, dėl aukštų kainų šie leidiniai tampa neprieinami skaitytojui.

Laiške romiečiams yra tokios eilutės: „Kaipgi žmonės šauksis to, kurio neįtikėjo? Kaipgi jie įtikės tą, apie kurį negirdėjo? Kaip išgirs be skelbėjo?“ (Rom 10,14). Taigi, reikia uolių Kristaus skelbėjų, dvasininkų ir pasauliečių, kurie gyvai suvokę šią savo pasiuntinybę, jai atiduotų visas savo jėgas, laiką, žinias ir patirtį, būtų pasišventę malda ir apaštalavimo darbams.

Didžiulė atsakomybė tėvams, pirmiesiems gerosios naujienos skelbėjams, kad vaikai, iš jų lūpų išgirdę apie Dievo meilę žmogui, iš jų pavyzdžio išmokyt atsiliepti į tą meilę savo gyvenimu. Šeimose bręsta ir kunigiško bei vienuolinio pašaukimo daigai. Dabar labai reikia gerų, pasišventusių kunigų. Ar ne dėl to jų trūksta, kad šeimose, visuomenėje vyrauja daiktų ir malonumų kultas, kuris užgožia dvasinio gyvenimo pradus, gaunamus Krikšto sakramentu?

Juozas Žemaitis,
Vilkiškio Vyskupas

Galimybė pasaulinei taikai

Siomis naujomis, pakitusių pasaulio valstybių santykių sąlygomis, - kalbėjo ambasadoriams Jonas Paulius II, - reikia iš esmės keisti tarptautinių santykių prioritetus bei reformuoti finansinių išteklių skirstymo sistemas. Dabar, kai jau nėra dviejų supriešintų karinių ir ideologinių blokų, anksčiau ginklavimuisi skirtas dideles lėšas, valstybės privalo investuoti į socialines struktūras. Socialinės pažangos ugdymas turi peržengti valstybių ribas, turi tapti globaliniu, viso pasaulio tautų bendruomenę apimančiu procesu. Svarbus žingsnis, žengtas šia linkme, buvo neseniai Kopenhagoje vykusio, Jungtinių Tautų Organizacijos surengta Pasaulinė socialinės pažangos konferencija. Si konferencija, - kalbėjo Popiežius, - buvo viltingas ženklas, liudijantis, kad žmonija, žengiant į savo krikščioniškos eros trečiąjį tūkstantmetį, labai gerai suvokia

pasaulio socialinių problemų svorį ir, kad tarptautinė bendruomenė yra rimtai pasirūšusi kurti solidarumo, teisingumo ir taikos vertybėmis grįstą ateitį.

Dalį diplomatams pasakytos savo kalbos Popiežius skyrė regioniniams konfliktams. Negalima leisti, kad prieš keletą metų daugelio žmonių širdyse įsižiebusią priartėjusios pasaulinės taikos viltį gesintų susivaidijusių tautų ir etninių grupių nacionalizmas. Už vietinius konfliktus, kompromituojančius visuotinės pasaulinės santaikos viltį, atsakomybę prisiimti turi visa tarptautinė bendruomenė. Valstybių vadovai turi mobilizuoti visas diplomatines ir humanitarines priemones, idant būtų nuslopintos nacionalistinės aistros ir jų vietą užimtų pakantumas ir santarvė.

Bažnyčia pasaulyje atlikdama savo dvasinę misiją, negali nesirūpinti konkrečių žmonių

gyvenimą. Vykdydama iš savo Viešpaties gautą misiją, Bažnyčia skelbia susitaikymą ir meilę, gina žmogaus asmens orumą, ugdo žmonių sąžinės tiesą ir visas kitas vertybes, būtinas visuomenės darnai ir taikai. Šitokios Bažnyčios misijos dalis yra Šventojo Sosto dalyvavimas tarptautinių santykių sferoje. Bažnyčia, per Sv. Sosto žinybas ir diplomatinį korpusą, stengiasi padėti tarptautinei bendruomenei ugdyti tikrąją pasaulio pažangą, kurioje galėtų lygiomis teisėmis dalyvauti visi pasaulio gyventojai ir visi lygiomis teisėmis naudotusi pažangos vaisiais.

Lietuvių Radijo Tarnyba Vatikane

Naujos vėliavos genocido aukoms pagerbti

Kauno šv. Arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčioje šios bažnyčios rektorius Ričardas Mikutavičius supažindino žurnalistus su renginiais, kuriais ši bažnyčia birželio 14-18 dienomis numato pagerbti genocido aukų atminimą.

Keturių žmonių kūrybinė grupė - Ina Skardytė iš JAV ir kauniečiai architektai bei dizaineriai Vida Zamalytė, Albertas Domereckas ir Algis Simkus paruošė projektus ir jau pradėjo gaminti iškilmei skirtus naują arnotą, keturias vėliavas ir altoriaus užtiesalą.

Šiuos šv. Mišių metu naudojamus daiktus puoš ne tik religinė simbolika, bet ir tremtinių dienoraščių bei laiškų iš sušaudymo vietų faksimilės.

(Nukelta į 4-tą psl.)

Atvelykio „Aro“ Stovykloje „Džiugo“ Tunto skautai.
Aprašymas žiūr. 5-tą psl.

Apie Lietuvą sakyk ² Lietuva

Daug Seimo narių ir žurnalistų gėdijasi ar tiesiog nenori ištarti Lietuvos vardo. Vis „respublika“, „respublikos prokuroras“, „orai respublikoje“... Tarptautinių žodžių žodynas aiškina, kad šis žodis reiškia tik valstybės valdymo formą. Jeigu gėda ištarti Lietuvos vardą, tai sakykite - Mūsų Valstybė. Būtų ir tiksliau ir lietuviškiau.

Dar nepamiršti Ateities forumo, Jedinstvos laikų žodžiai: *suverenitetas, valstybingumas, ekonominis savarankiškumas*. Ir lig šiol tik kai kurie buvę komunistai išmoko tarti žodžius *nepriklausoma Lietuva*. Visos tos vandeningos kalbos mūsų dabartiniame gyvenime turi tokią išskydusią prasmę, kad veda tiesiai į „Sąjungos sudėtyje“.

Net vasario šešioliktosios LTV naujienose diktoriaus ramiai minėjo „didįjį tėvynės karą“. Kurios tėvynės - nepasakė.

Atsargiau vartoti reikėtų ir žodį *saugumas*. Sovietų saugumas visame pasaulyje vadinamas KGB.

Valstybės saugumo organizacijos turi visos valstybės. Kai kurių valstybių saugumo padaliniai

Vincas Puteikis

pasizymėjo dideliu profesionalumu, jų vardai tapo ir tikriniais, ir tarptautiniais. Tai „Inteligens servis“ - Didžiosios Britanijos žvalgybos ir kontržvalgybos tarnyba, CŽV-JAV centrinė žvalgybos valdyba, ir kitos. Tačiau gestapas Vokietijoje, komunistų CK, NKGB, KGB Sovietų Sąjungoje ir panašios organizacijos kitose valstybėse buvo ir dabar yra teroro, savo valstybės žmonių žudynių, genocido organizatoriai bei vykdytojai. Komunistinis teroras naikino net savo bendražygius. Taip buvo nužudyti Kirovas, Tučačevskis, Blücheris, Putna, Aleksa-Angarietis. Gamtoje taip būna retai - kanibalai valgo priešus.

Turbūt sunku būtų pasaulyje surasti analogą komunistų budeliams, kuris žudynių mastais ir žiaurumu nors kiek jiems prilygtų. Nacizmo aukų priskaičiuojama iki 11 milijonų, komunizmo - 10 kartų daugiau. Vien Ukrainoje per porą kolektyvizacijos metų šeši milijonai gyventojų buvo numarinti badu. Dabar jau nebeišbrauksi iš istorijos puslapių Rainių, Cervenės,

Kuropatų, Katynės, Vorkutos ir baisesnių už Stuthofą Sibiro vietovių. Gal gestapas turėjo mažiau laiko? Sovietų saugmas, kaip ir gestapas, turi būti vadinamas tikru vardu - KGB. Juk gestapo (Geheime Staatspolizei) niekas nevadina slaptąja valstybės policija...

Bando maskvietiškus Sniečkaus partizanus prilyginti Lietuvos laisvės kovų partizanams, bet pamiršta pridurti, kad jis veikė prieš Lietuvos nepriklausomybę. Tačiau būtų tiesiog nusikaltimas vadinti jį rezistentu. Partizanas, kurie kovojo už Lietuvos laisvę, žmonės jau seniai pavadino žaliukais, miškiniais, o anie jokio žmoniško vardo negavo.

Sąvokų painiojimui apibūdinti ir įminti priežastį, dėl ko taip daroma, nesunku: stengiamasi sumenkinti komunizmo nusikaltimų žmogui mastą ar net ir visiškai tuos nusikaltimus užtepti. Tuo labai suinteresuoti dar gyvi Felikso ir Lavre ūtjau budeliai. Kai kuriems dar nenuddžiūvo nuo rankų krautjas ir labiau nei velnias kryžiaus jie bijo antrojo Niurnbergo.

(L.A)

Nacių aukoms Vokietija kompensacijas moka tik per Rusiją

Lietuvos gyventojams, kurie tikisi Vokietijos kompensacijos už nacių lageriuose praleistus metus, gali tekti laukti neapibrėžtą laiką arba pasitenkinti kada nors iškiliančia už vokiečių pinigų lignonine ar senelių prieglauda.

Vokietijos sprendimas skirti milijardinę kompensaciją Sovietų Sąjungos piliečiams, likusiems gyviems po Antrojo pasaulinio karo nacių koncentracijos stovyklų, praktiškai sutapo su SSSR subyrėjimu. Kompensacijos lėšas tuomet pasidalino Ukraina, Baltarusija ir Rusija, kuri pasiūlė iš savo dalies mokėti kompensacijas ir Baltijos šalių gyventojams. Tačiau Lietuva šio pasiūlymo atsisakė politiniais motyvais, pareiškusi, jog tai neleistinai išplėstų svetimos šalies jurisdikciją jos teritorijoje.

Netrukus prasidėjusios derybos dėl tiesioginės Vokietijos kompensacijos Lietuvos gyventojams nebuvo tokios sklandžios, kaip tikėtasi. Kaip BNS sužinojo Lietuvos URM, Lietuva pradėjo derybas kalbėdama apie 50-ies milijonų Vokietijos markių kompensaciją, vėliau nusileido iki 30-ies milijonų, tačiau Vokietija tvirtai laikėsi savo pozicijos - 2 milijonai arba nieko. Vokiečiai tokią nuostatą grindė tuo, kad dabartinė jų valstybė neatsako už nacių nusikaltimus ir kompensacijų skyrimas tėra geros valios ženklas, bet jokių būdu ne privalomas įsipareigojimas.

Užsienio reikalų ministras Povilas Gylys pernai vasarą nusiuntė į Romą laišką, kuriame pareikštas sutikimas primti 2 mln. markių kompensaciją. Tačiau Vokietija sutiko skirti tuos 2 mln. markių ne grynoms išmokoms likusioms gyvoms nacių aukoms, o kolektyviniam panaudojimui, pavyzdžiui - lignonės, sanatorijos ar senelių prieglaudos statybai. Konkretų projektą, kaip bus panaudotos kompensacijos lėšos, turėjo pateikti Lietuvos pusė.

Kompensacijos reikalais besirūpinantis Lietuvos genocido ir rezistencijos aukų rėmimo fondas to iki šiol nepadarė, vis tik tikėdamasis gauti iš Vokietijos pinigų išmokoms konkreitiems asmenims. Vis dėlto, kaip interviu BNS sakė Fondo vadovas Stasys Stunguryš, sprendimą dėl konkretaus kompensacijos panaudojimo projekto greičiausiai teks priimti per artimiausius porą mėnesių.

Į kompensaciją galėtų pretenduoti apie 1000 tebesančių Lietuvoje gyvų buvusių nacių lagerių kalinių. Apytiksliais skaičiavimais, jie galėtų tikėtis iki 1000 markių viektinės kompensacijos, mano Stunguryš. Savo ruožtu Lietuvos URM yra pasiūliusi Fondui kitą kelią - gauti vokiečių pinigų iš Rusijos, susitarus dėl „Lietuvos dalies“ su panašiu Rusijos fondu. Tačiau prie Vyriausybės veikiančios Lietuvos genocido ir rezistencijos aukų rėmimo fondas iki šiol juo nebandė pasinaudoti politiniais sumetimais. Pasak Stungurio, vis tikėtasi pinigų tiesiai iš Vokietijos, todėl Lietuvoje gauti nacių aukų pareiškimai nepersiųčiami į Rusijos fondą, taip pat neprašoma iš jo ir pinigų. Kai kurie Lietuvos gyventojai yra gavę kompensacijas iš Rusijos fondo, nes kreipėsi tiesiog į jį. BNS, LA

AR JAU PRASKOLINTA LIETUVA?

Nuo sausio 2 d. Finansų ministerijoje pradėjo dirbti Tarptautinis departamentas. Pagrindinė jo užduotis - ieškoti Lietuvos valstybei naudingų paskolų. Užsieniečiai, šio departamento padedami, ieško galimybių, kaip naudingiau investuoti savo pinigus. Be to, ši institucija bendradarbiauja su Europos Sąjungos, Pasaulio banko, Tarptautinio valiutos fondo organizacijomis bei solidžiomis užsienio firmomis.

Tarptautinio departamento duomenimis, nuo 1992 m. gegužės iki šių metų pradžios Lietuva yra gavusi 636,5 mln. JAV dolerių užsienio paskolų. Daugiausia jų suteikė TVF, Europos investicijų, Pasaulio bankas, Japonijos eksperto ir importo bankas bei kitos finansų organizacijos. Paskolos suteiktos žemės ūkio produktams importuoti, litui stabilizuoti, energetikai, medicinai. Paskolos Lietuvai suteikiamos nuo vienerių iki 30 metų laikotarpiui arba neterminuotam laikui, metinės palūkanos svyruoja nuo 2 iki 9,15 proc.

Žurnalistė Marijona Varneckienė Finansų ministerijos sekretoriui, *Tarptautinio departamento direktoriui Alfredui Baliai* Pasarauskui pateikė kelis klausimus.

Kas Jus paskatino sugrįžti į

Lietuvą ir ką patyrėte sugrįžęs?

Į Lietuvą dirbti atvykau šalies Prezidento kvietimu. Prieš tai teko dirbti Pasaulio banke, Britų bendruomenėje Londone, Jungtinėse Tautose Zenevoje bei Maroke. Paskutinė tarnyba - prezidento pavaduotojas finansų klausimais solidžioje JAV firmoje. Iš Lietuvos išvažiavau dar vaikas, kai šeima bėgo nuo bolševikų. Po kovo 1-osios, kai Lietuva tapo vėl laisva, pajutau, kad privalau atiduoti savo skolas dalį. Ką patyriau? Turiu šaknis Anglijoje, Prancūzijoje, prie Niujorko ir Kanadoje, bet kai apsilankiau Lietuvoje, pasakiau savo seseriai, kad tik čia nebijau sumirti.

Girdime vis daugiau nerimo balsų, kad Lietuva praskolinama...

Lietuviai iš prigimties labai santūrūs žmonės ir pinigų skolinis nemėgsta. O nerimauti, kad anūkams reikės mokėti didžiules skolas, nelabai reikėtų. Esame besikurianti valstybė ir be užsienio paskolų neišsiversime. Išsivysčiusios šalys, pvz., JAV, Kanada yra daugiau praskolinusios negu Lietuva. Žinome atvejų, kai sunkiau besiverčiančioms valstybėms skolos buvo nurašomos. Neseniai dalis užsienio skolos buvo nurašyta kaimyninei Lenkijai. Jeigu Lietuvai atsitiktų taip, kad nebegalėtų skolų išsimokėti, manau, kad jos būtų bent

iš dalies nurašytos. Mano nuomone, skolinis galima ir reikia.

Su kokia institucija dabar vedamos derybos?

Šiuo metu deramės su solidžia Japonijos firma dėl 100 mln. dolerių paskolos, kurią Lietuva galbūt gaus 20-25 metų laikotarpiui su 2-3 proc. metinėmis palūkanomis. Paskolos grąžinimo pradžia būtų po dešimties metų. Per tiek laiko, paskolą protingai panaudojus, jau galima turėti pelno. Paskolų suteikimu domisi ir Vokietijos bankai, jie norėtų finansuoti konkrečius projektus.

Kuo įdomi investuotojams Lietuva?

Mūsų šalis jiems įdomi tuo, kad yra prie jūros ir savotiškas langas į Rusiją. Investuoti pinigų į tokią valstybę kaip Lietuva yra saugiau negu į didžiulę Rusiją, ELTA - „LA“

Šalies profsąjungos prašo nepriklausomų ekspertų pagalbą

Lietuvos profesinių sąjungų susivienijimas kreipėsi į Tarptautinę laisvųjų profsąjungų konfederaciją (ICFTU), prašydamas atsiųsti nepriklausomą ekspertą ir padėti objektyviai išspręsti Lietuvos profsąjungų turto grąžinimo klausimą. Susivienijimo narių nuomone, profsąjungų turtas turi būti panaudotas visuomenės labui, formuojant profsąjunginius nedarbo ir pensijų draudimo fondus.

Apie tai Tarptautinės laisvųjų profsąjungų konfederacijos koordinacinio komiteto Vidurio ir Rytų Europai pasitarime, kuris vyko balandžio 24-25 dienomis Briuselyje, kalbėjo Lietuvos profesinių sąjungų susivienijimo pirmininko pavaduotoja R. Dovydenienė. „L.R.“

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 9376 7355

Published by the Australian Lithuanian Catholic Federation

LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Edvardas Šidlauskas. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$35. Kituose kraštuose \$40. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Klintono-Jelcino derybos

Paskutinės Klintono kelionės į Maskvą tikslas buvo ne tiek karo pergalės minėjimas, kiek mėginimas susitarti su Jelcinu dėl Cečėnijos karo veiksmų sustabdymo, priėmimo į NATO Vengrijos, Čekijos ir Lenkijos ir dėl Maskvos nutarimo parduoti Iranui branduolinį reaktorį.

Jelcinas aiškino, jog Cečėnijoje didesni karo veiksmai esą pasibaigę ir šis dalykas yra Rusijos vidaus reikalas. Klintonas čia neišgavo jokių pažadų.

Rusų Federacijos min. pirmininkas V. Cernomyrdin nuvažiavęs į Berlyną dalyvauti paskutinio karo pabaigos minėjime, gana arogantiškai pareiškė, kad NATO turėtų būti panaikintas, o Vakarai privalo nemėginti įvesti naujų sienų vienos šalies (Rusijos) sąskaiton, nes tai būtų istorinė katastrofa. Toks pareiškimas, padarytas 1 d. prieš Klintonui atvykstant į Maskvą, perspėjo JAV prezidentą, kad jis nelauktų Kremliaus nuolaidų dėl NATO išsiplėtimo į Rytus. Rusija nenori suprasti, kad tautos pamėginusios sovietinę, atseit rusų priespaudą, ieško kaip išvengti jos pasikartojimo. Dėl to jos stengiasi įstoti į NATO. Maskva, pagal seną imperialistinę politiką, pretenduoja priversti tas tautas toliau mylėti Maskvą ir neiškoti niekur užtarimo, jei rusai jėga eitų atstatyti buvusią imperiją. Įstojimas į NATO minėtų šalių būtų didelė klūtis rusam vėl užpulti savo kaimynus.

Rašo dr. Jonas Kunca

Kai kalbama apie NATO praplėtimą, turima galvoj vidurio Europą. Apie Baltijos valstybes ir jų įstojimą į NATO JAV vengia iš vis kalbėti derybose su rusais, kad nepagadinti ir šiaip blogų santykių su Maskva. Ko S. Amerikos kongreso vadai nepamiršta, tai žydų interesų Rytų Europoj. Balandžio mėnesį jie įspėjo Rytų Europos valstybes, kad jos paskubintų grąžinimą buvusio žydų turto. Kitaip, sako 8 kongreso nariai, pablogės jų santykiai su JAV. Kiek žinoma, Lietuvos vyriausybė ir tai taikliai atsakė, kad kai Lietuvos okupacijoj dalyvavusios valstybės kompensuos mūsų kraštui padarytus nuostolius, tada dalis kompensacijų galės būti skirta ir nuo okupacijos nukentėjusiems užsienio piliečiams.

Tai rodo, kad iš Vašingtono vargiai galim laukti paramos dėl įstojimo į NATO. Draugystė su Rusija amerikiečių kongresui ir vyriausybei yra daug svarbesnė už mūsų krašto saugumą. Bendrai pasaulinėje televizijoje kas vakarą matėme holokausto aukų minėjimus tai vienam, tai kitam buvusiam koncentracijos lageryj. Apie Sibiro gulaguose žuvusius iki šiol nei žodžio. O ten žuvo daug kartu daugiau žmonių. Ar jie mažiau verti, kad buvo kitų religijų ir tautybių? Iš to aišku, keno rankose yra žinyba ir JAV politika.

Taigi apie mūsų įstojimą į

NATO Klintonas su Jelcinu bene bus iš vis neužsiminę. Nekoks vaizdas, bet gariau apie tai žinoti ir nesidaryti tuščią iliuziją. Vienintelė iš didžiųjų valstybių, kuri norėtų įstoti į NATO visą Rytų Europą, įskaitant Pabaltijį, yra Vokietija. Tai irgi vėta prisiminti.

Klintonui buvo svarbiau už Rytų Europos saugumą ir Cečėniją, perkalbėti Jelciną kad jis nepaduotų branduolinio reaktoriaus Iranui. Mat, stipri lobistų grupė JAV reikalauja iš valdžios, kad ji sustabdytų šį pardavimą. Kitaip, Iranas galėtų pasigaminti atominių ginklų ir juos pavartoti prieš JAV labai draugią valstybę Art. Rytuose. Cia Klintonas daugiau stengėsi ir šį tą laimėjo. Jelcinas prizadėjo nepaduoti Iranui dujinės centrifugos, su kurios pagalba yra gaminama tinkama ginklam branduolinė medžiaga. Reaktoriaus klausimas buvo atidėtas. Abu prezidentai nutarė jį pavesti nagrinėti komisijai, sudarytai iš Rusijos min. pirmininko ir JAV viceprezidento. Taigi tas klausimas nebuvo išspręstas. Maskva tą progą panaudod išgauti kokių nors koncesijų iš Vašingtono. Klintono Jelcino derybos baigėsi be apčiuopiamų rezultatų, ten kur buvo svarbu ir su mažučiu laimėjimu ten, kur daugiau rūpi Vašingtono administracijai. Cia vėta priminti, kad JAV artėja rinkimai, ir abi partijos stengiasi gauti gerai organizuotų žydų balsus.

MIRĖ PREL. PAULIUS JATULIS

Balandžio 24 d. pirmadienio rytą, Bad Woerishofene, Bavarijoje, staiga mirė prelatas Paulius Jatulis. Buvo gimęs 1912 metais Lietuvoje, Vabalninke. Baigęs Kauno kunigų seminariją, dar prieš karą, Lietuvoje buvo įšventintas kunigu. Mokslus tęsė Kauno VD universitete, karo pabaigoje atsidūręs Vakaruose dirbo lietuvių išeivių sielovadoje. Pokario metais Romos Grigaliaus universitete įsigijo teologijos daktaro laipsnį ir Popiežiniame Sv. Rašto institute - licencjatą. Nuo 1954-ųjų darbavosi tarp Australijos lietuvių. Prieš trisdešimtį metų grįžęs į Romą, tyrinėjo Lietuvos Bažnyčios istoriją, rašė lietuvių spaudoje, kurį laiką buvo ir Vatikano radijo lietuvių redakcijos bendradarbis. Pastaruosius keletą metų talkino Bad Woerishofene, Bavarijoje, gyvenančiam Europos lietuvių vyskupui Antanui Deksnui.

Prelato Paulius Jatulio laidotuvės įvyko 27 balandžio ketvirtadienį, Bad Woerishofene. Lietuvių Radijo Taryba Lietuvoje

karas baigėsi ne 1945-aisiais, o 1994 metų rugpjūčio 31, kai iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos buvo išvesta okupacinė buvusios Sovietų Sąjungos kariuomenė.

Antra, mes primygtinai prašome Jūsų pasmerkti Cečėnijoje vykdomas žudynes ir pasipriešinti Rusijos norams naudoti karinę jėgą prieš nepriklausomas kaimynines šalis. Viešas kalbėjimas apie šias problemas nepadidins Rusijos pasipriešinimo, bet pabrėžs jų svarbą ir paskatins prezidentą Jelciną baigti žudynes ir laikytis tarptautinių normų. Pone Prezidente, Jūsų pasipriešinimas prezidento Jelcino ištartam „niet“ dėl kariuomenės išvedimo iš Pabaltijo šalių yra pvyzdys to, kad gali būti pasiekta, kai JAV pasisako tvirtai ir aiškiai. Jei mes norime remti demokratijos plėtojimąsi Rusijoje, visų pirma ir stipriausiai turime remti visų laisvės ir teisybės principus. Linkime Jums geriausios sėkmės Maskvoje ir tikime, kad Jūs perduosite mūsų susirūpinimą Rusijos vadovams.

Su pagarba

Grožvydas J.Lazauskas
Amerikos Lietuvių Tarybos
pirmininkas
Ints Rupners
Amerikos Latvių Sąjungos
pirmininkas
Juhan Simonson
Amerikos Estų Tautinės Tarybos
pirmininkas

1995 m. balandžio 21 d. „L.A.“

Jungtinių Amerikos Pabaltiečių komiteto laiškas JAV Prezidentui

Pone Prezidente,
Jungtinis Amerikos Pabaltiečių komitetas, atstovaujantis maždaug milijonui estų, latvių ir lietuvių kilmės amerikiečių, norėtų išreikšti susirūpinimą Jūsų gegužės 9-osios kelione į Maskvą, kur įvyks sąjungininkų pergalės prieš nacistinę Vokietiją 50 metų iškilmes. Mes pripažįstame svarbų sovietų rusijos indėlį nugalint nacistinę Vokietiją, tačiau esame įsitikinę, kad JAV administracija, Rusijos Federacija bei tarptautinė bendruomenė taip pat turėtų pripažinti ir pasmerkti brutalių sovietinį režimą, Antrojo pasaulinio karo metu pakeitusį nacių okupaciją stalinistiniu totalitarizmu. Taip pat mes griežtai pasisakome prieš Cečėnijoje vykdomą smurtą ir Rusijos grasinimus naudoti karinę jėgą rusakalbių „teisėms“ ginti kaimyninėse šalyse.

Tai, kad Sovietų Rusija padėjo baigti Antrąjį pasaulinį karą, yra faktas, tačiau Sovietų Rusija taip pat yra atsakinga ir už šio karo pradžią, nes Molotovas ir Ribbentropas pasirašė slaptuosius protokolus, kurie padalin Europą į nacių ir sovietų įtakos sferas. Kai demokratinės Vakarų šalys kovojo už laisvę ir demokratiją, sovietai kovojo už komunizmą ir pavergimą. Deja, sovietų pergalės prieš nacizmą rezultatas buvo milijonų žmonių iš Vidurio Europos bei Rusijos tolesnės žudynės, pavergimas ir deportacija.

Vidurio Europos šalys, plėtodamos santykius su kaimyninėmis šalimis, turi žiūrėti į ateitį, tačiau praeities užmiršti taip

pat negalima. Taip pat ir Rusijos Federacija turėtų žiūrėti į ateitį ir pasmerkti savo praeitį, ypač dabar, kai vėl pradeda didėti Sovietų Sąjungos nostalgija. Tačiau Rusijos valdžios pareigūnai siekia, kad KGB metodai, naudoti prieš Ukrainos ir Pabaltijo šalių partizanus, vėl būtų naudojami Cečėnijoje. Stalinistinių priemonių naudojimas naikinti tautai kažin ar gali būti laikomas demokratijos požymiu, kažin, ar galima įteisinti jį Jūsų dalyvavimu.

Amerikos pabaltiečiai remia stabilią, demokratinę ir gerų kaimyninių santykių siekiančią Rusiją. Mes vertiname Rusijos kariuomenės išvedimą iš Pabaltijo šalių, kurį vykdat lemiama vaidmenį suvaidino Jūsų administracija, tačiau esame susirūpinę Rusijos veiksmais Cečėnijoje ir nesiliaujančiais jos grasinimais naudoti karinę jėgą prieš kaimynines šalis.

Prieš Jums nusprendžiant vykti į Maskvą, valstybės sekretorius Christopheris buvo pareiškęs, kad Jūs nedalyvausite iškilmėse Maskvoje, jei nebus išspręstas Cečėnijos konfliktas. Nepaisydamas šio pažado, Jūs sutikote vykti. Prezidentas Jelcinas, atsakydamas į Jūsų gerus norus, emė dar smarkiau bombarduoti Cečėnijos kaimus, tuo sukeldamas tarptautinių ir Rusijos žmogaus

teisių ekspertų kritiką. „Rusijos kariuomenė atsuko ginklus į civilius žmones... Tai ne kas kita kaip genocidas“, - pareiškė Rusijos parlamento žmogaus teisių komisijos atstovas Aleksandras Gurianovas.

Balandžio 18 dieną Rusijos užsienio reikalų ministras Andrejus Kozyrevas dar kartą pagrasino kaimyniniams kraštams, pareiškdamas, kad Rusija gali panaudoti karinę jėgą rusakalbių, gyvenančių užsienyje, teisėms ginti. Šis pareiškimas pažeidžia įstatymą ir skamba ironiškai, turint galvoje, kad pati Rusijos vyriausybė nužudė daugybę rusų, gyvenančių Cečėnijoje. Raginame Jus prieštintis tokiems grasinimams, kol dar Rusija jų neįteisino savo politikoje.

Mes suprantame padėtį, kuri lėmė Jūsų vykimą į Maskvos iškilmes, tačiau tikimės, kad Jūs neužmiršite ir pasinaudosite proga iškelti nors kelis iš šių nerimą keliančių klausimų Rusijos prezidentui Jelcinui ir jo kolegoms. Pirmą, pripažindami Rusijos žmonių indėlį nugalint komunizmą, mes tikimės, kad Jūs paskatinsite Rusiją viešai pripažinti praeityje vykdytą sovietų smurtą ir represijas ne tik prieš okupuotas Estiją, Latviją ir Lietuvą, bet taip pat ir pačią Rusiją. Amerikoje ir kitur gyvenantiems pabaltiečiams Antrasis pasaulinis

„Tėviškes Aidai“ yra vienintelis Australijos lietuvių katalikų laikraštis. Visi juos remkime. Iš anksto prisiguosime prenumeratos mokesį, išrašykime „Tėviškes Aidas“ ir savo Testamentą. Katalikiška spauda reikalinga visada!

Vilniaus vadavimo sąjunga įkurta prieš 70 metų

Nastazija Kairiūkštytė

Mažai kas žino apie lietuvių tautos pastangas atgauti lenkų užgrobtą Vilnių ir jo žemes, taip pat ir apie vieną iš pagrindinių šio tikslo siekėjų - Vilniaus vadavimo sąjungą (toliau VVS), nes Nepriklausomos Lietuvos metais išleista literatūra specfoduose galėjo skaityti nedaugelis išrinktųjų.

Sovietmečiu enciklopedijose paskelbti teiginiai formavo neigiamą požiūrį į Vilniaus vadavimo sąjungą, kaip organizaciją, kurstančią nacionalistines, antilenkiškas nuotaikas, skleidžiančią buržuazinę ideologiją.

Kokia gi buvo Vilniaus vadavimo sąjunga?

1920 m. lenkams užgrobus Vilnių ir kitas etnografines lietuvių žemes, kaip protesto atsakas kūrėsi įvairios sąjungos Lietuvoje ir užsienyje. Tačiau jie nebuvo pajėgūs sutelkti visus lietuvius kovai už pavergtą Vilnių. Reikėjo didelės visuomeninės organizacijos. Mintis kurti tokią organizaciją kilo JAV lietuviams. 1924 m. iš JAV į Lietuvą sugrįžo kun.doc.(nuo 1927 m. profesorius) Fabijonas Kemešis. Kartu su prof. Mykolu Biržiška, Seimo nariu Stasiu Silingu, prof. Zigmū Zemaičiu, kun. Mečislovu Reiniu, dailininku Antanu Zmuidzinavičiumi, valdininku Andriumi Rondomanskiu ir kitais jis ėmėsi Vilniaus vadavimo sąjungos kūrimo paruošiamųjų darbų. 1925 04 26 Kaune įvyko šios sąjungos steigiamasis susirinkimas. Buvo išrinktas centro komitetas, kurio pirmininku tapo prof. Mykolas Biržiška. Jis šias pareigas ėjo iki 1935 m. pavasario (vėliau pirmininkai buvo dr. Antanas Juška, plk. Juozas Papečyks. Pastarasis šias pareigas ėjo nuo 1937 m. spalio mėn. iki 1938 m. lapkričio 25 d., t.y. iki VVS uždarymo). Prof. M.Biržiška, kaip gerai pažįstantis Vilnių ir jo krašto istoriją bei tuometinę žmonių būklę, labiausiai tiko šioms pareigoms. Jis galėjo geriau už kitus patraukti į VVS pusę susiskaldžiusią partijas ir sroves

Naujos vėliavos genocido aukoms pagerbti

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Keturios vėliavos, skirtos partizanams, Sibiro tremtiniams, politiniams kaliniams ir lietuviams, priverstiems pasitraukti į užsienį, jau gaminamos Klyvlende. Kiekveina bus 18 metrų, trijų spalvų - raudonos, simbolizuojančios kanciją, baltos - viltį ir auksinės, reiškiančios pagarbą.

Renginio metu bažnyčioje taip pat bus įrengta atminties siena, kur bus eksponuojama du trečdaliai Lietuvoje dar nematyti tremties Kankinių nuotraukų.

Spaudos konferencijoje dalyvavęs Kauno filharmonijos direktorius Justinas Krėpšta papasakojo apie muzikinę renginio dalį. Vienas jo akcentų - W.A. Mozarto „Gedulingos mišios“, kurios bus atliktos vidurnaktį lauke ant bažnyčios laiptų.

Ramunė Lazauskaitė - „L.R.“

lietuvių visuomenę.

Pavėluotas VVS įkūrimas buvo susijęs su objektyviomis to meto sąlygomis, kurias vaizdžiai aprašė prof. F.Kemešis. „Tačiau per keletą metų tauta laukė teisybės iš valstybių valdovų. Mūsų, kad ir dar jaunutė diplomacija dėjo visas pastangas palenkti Tautų Sąjungos sferas padaryti skriaudą atitaisyti. Buvo tai laikai, kada ne tik mes, bet ir daugelis kitų tautų Tautų Sąjungos galia tikėjo.

Tik kada 1923 m. kovo mėnesį Ambasadorių konferencija pripažino Vilniaus kraštą Lenkijai ir Tautų Sąjungą savo tylejimu tai patvirtino, mūsų visuomenei jau ėmė aiškėti, kad laikas bus pradėti remtis ir pasitikėti daugiausia savo jėgomis ir imti burti tas jėgas į vieną galingą sąjungą, kurios tikslas būtų visiems aiškus: atvaduoti nepriklausomai Lietuvai savo tikrąją sostinę, pavartojant tam visas galimas ir prieinamas padarias priemones, pirmoj tačiau vietoj - kultūros priemones“ (Zidinyš. 1939 Nr.10 p.342).

VVS vadovų laukė itin sunkus organizacinis darbas, telkiant įvairių partijų, organizacijų, pažūrų žmones. M.Biržiška ne kartą nurodė, kad šiame darbe reikia parodyti kuo daugiau takto, atsargumo, žmogiškumo ir meilės.

VVS nuolat plėtėsi, 1937 m. pabaigoje ji turėjo daugiau kaip 600 skyrių su 25 tūkst. narių ir apie 600 rėmėjų, t.y. asmenų, įsigijusių Vilniaus pasus ir ženklelius. Į VVS burėsi įvairių profesijų, įvairaus amžiaus žmonės, net Lietuvos kitataučiai. Raiziuose buvo susikūręs totorių VVS skyrius, veikė keletas žydų skyrių. Rašytojas Petras Babickas, apibūdindamas VVS narius, nurodė: „Žmonės čia telkėsi kažkokio kūrybinio instinkto vedami, atkurti tai, dėl ko tiek nekalto kraujo buvo pralieta, nuplauti tai, kas apraizgyta klasta. Ir telkėsi į VVS įvairių pažūrų, įsitikinimų, įvairios socialinės būklės žmonės, nes kilni idėja yra visuomet aukščiau vis to kasdieninio balasto. Ir miela matyti buvo Juodupės darbininką šalia universiteto profesoriaus, pajūrio žveją - šalia valdininko, ūkininko, pirklio, lietuvių šalia žydo ir lenkiškai kalbantį „žaliakalnių“ šalia gudiškai kalbančio Lietuvos patrioto“ („Mūsų Vilnius“. 1938 Nr.23-24, p.371)

VVS įstatai skelbė, kad VVS tikslas išvaduoti Rytų Lietuvą su sostine Vilniumi. Dėl to reikėjo ugdyti tautinę savimonę, kelti žmonių kultūrą, dorovę, skelbti

pasauliui medžiagą apie Vilnių. Taigi VVS siekė išugdyti kultūringą, dorą žmogų, kuris ir protu, ir širdimi turėjo suprasti savo pareigą, o tai buvo nelengva, o ypač VVS, kuri turėjo pati susirasti lėšų. Be to, buvo nemažai netikinčių Vilniaus vadavimo idėja, kurią laikė tik kilniu idealu, o ne realybe. Į tokius teiginius kun.Juozas Tumas atsakė: „Jeigu ir taip būtų, tai turime branginti tą idealą, nes jis mus auklėja, jis mus prie kilnesnių darbų žadina, neleidžia susmukti“ („Mūsų Vilnius“ 1929.Nr.10, p.376).

Daugelis VVS skyrių parodydavo daug išradingumo, atskleisdavo naujų talentingų žmonių. Buvo rengiami spalio 9-osios, kaip Vilniaus netekties ir gedulo dienos, minėjimai. Tą dieną visa Lietuva pasipušdavo Lietuvos valstybinėmis vėliavomis, perištomis juodais kaspinais. Buvo leidžiami įvairūs atsišaukimai, protesto rezoliucijos ir kiti dokumentai, skelbiantys pasauliui, kad Lietuva siekia ir sieks susigrąžinti neteisėtai užgrobtą Vilnių ir dalį etnografinių Lietuvos žemių. Buvo plačiai organizuojamos Vilniaus dienos, kai kartu visos Lietuvos organizacijos įvairiais mingais ir kitais renginiais išreiškdamo siekius Vilnių atgauti.

„Ei pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim“ tapo antruoju Lietuvos himnu, ne tik Lietuvoje, bet ir tarp lietuvių užsienyje. Tai Petro Vaičiūno eilėraštis, kuriam muziką parašė JAV lietuvis Antanas Vanagaitis.

Vilniaus netekties išraiškos formos buvo Vilniaus medžių sodinimas, Vilniaus Kryžių statymas, Vilniaus maldos kalbėjimas, Vilniui skirtų eilėraščių deklamavimas bei dramos veikalų vaidinimai, arvirukų, Vilniaus pasų platinimai ir t.t. Visa tai buvo didžiulis patriotinis, kultūrinis darbas, kurio rezultatas - 1938 m. kovo 17 d. Lenkijos ultimatumas Lietuvai. Kai iškilusio pavojaus akivaizdoje žmonės buvo pasiruošę aukotis Tėvynei. Kelis kartus padidėjo jų aukos į Lietuvos ginklų Vilniaus geležinį fondą, kiti siuntė net savo asmeninius šautuvus, o JAV lietuviai nupirko 10 naujausio tipo bombonešį ir kt. Tačiau Lietuva ultimatumą priėmė, lenkų užpuolimo pavojus sumažėjo. Su ultimatumo priėmimu Lietuva Vilniaus atžvilgiu savo nusistatymo nepakeitė. Tačiau keitėsi VVS darbo sąlygos. Jai nepakeitus įstatuose numatytų siekimų 1938 m. lapkričio 25 d. Lietuvos vidaus reikalų ministro įsakymu VVS buvo uždrausta. „L.A.“

Kodėl Lietuvoje kitaip?

Ilgai gyvenau demokratinėje šalyje, kur didelių perversmų nebūna, todėl man labai keista, kad tokiame miestui, kaip Kaunas, reikia 41 Tarybos nario, o Valdyboje turi būti meras, vicemeras, padėjėjai ir t.t. O kur dar aparatas su gausybe biurokratų?

Lyginu su Melburno centro dalimi, kur Taryboje - 16 narių ir meras, dirbantis be atlyginimo. Šie miesto apylinkės (priemiesčio) vadovai kandidatūras iškelia patys, arba juos iškėlė gyventojai. Tai - garbingų, rimtų profesijų žmonės (kompanijų direktoriai, architektai,

gydytojai). Meras renkamas 1-2 metams ir gauna \$A5000-10000 honorarą reprezentacijai, priiminėja atvykstančius į miestą aukšto rango žmones, pirmininkauja tarybos posėdžiams, kur sprendžiami miesto gerovės reikalai.

Paprastai meras gauna tarnybinių mašiną, surengia metinį priėmimą, kurio išlaidoms paprastai dar prideda iš savęs \$A5000, yra visuomenėje gerai žinomas asmuo.

Tarybos narius visada gali aplankyti atstovaujamos apylinkės rinkėjai.

(Nukelta į 8-tą psl.)

TRUMPAI

„Katekizmui“ - 450 - Vokietijoje veikianti „Baltijos jūros akademija“ („Ostsee Akademie“) pareiškė norą prisidėti prie pirmosios lietuviškos spausdintos knygos 450 metų minėjimo. Apie tai spaudos konferencijoje pranešė Seimo Svetimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas R. Genzelis.

„Baltijos jūros akademija“ lietuviškos knygos jubiliejaus proga ketina surengti specialią konferenciją. Ji taip pat padėjo materialinę paramą Lietuvoje vykstantiems renginiams. Akademijos vadovai paprašė atsiųsti šių renginių bei kitų priemonių planą, prie kurio įgyvendinimo akademija norėtų prisidėti.

Lietuviškosios knygos jubiliejus minimas visus 1996 metus.

Pernai užsieniečiai įvaikino beveik 200 Lietuvos vaikų. Užsienio šalių piliečiai pernai įvaikino 197 Lietuvos gimusių vaikų. Kaip BNS sužinojo Lietuvos Seime, šis skaičius nurodomas Aukščiausiojo Teismo pažymoje, perduotoje Seimo žmogaus teisių komitetui.

Tuo tarpu 1993 metais užsieniečiai įvaikino tik 8 Lietuvos mažylius. Daugiausia vaikų įvaikinta iš didžiųjų Lietuvos miestų - Vilniaus, Kauno, Klaipėdos.

Iki 1995 metų sausio 1 dienos tokias įvaikinimo bylas nagrinėjo Aukščiausiasis Teismas, dabar ši procedūra atliekama Vilniaus apygardos teisme. Lietuvos piliečių pageidavimus įvaikinti kūdikį nagrinėja apylinkių teismai.

Lietuviai ir lenkai aptarė perėjimo iš komunizmo į demokratiją patirtį. Balandžio 29-30 dienomis Vilniuje, „Draugysės“ viešbučio konferencijų salėje įvyko tarptautinė konferencija „Iš komunizmo į demokratiją: Lenkijos ir Lietuvos patirtis“.

Buvo nagrinėjami ekonominės transformacijos padariniai abiejose šalyse bei santykio su praeitimi problemos. Prof. Z. Brzezinskis ir prof. V. Landsbergis aptarė permainas Vidurio ir Rytų Europoje.

Minimalus Baltarusijos gyventojų atlyginimas kovo mėnesį buvo 2,7 dolerio (Lietuvoje - 25, Latvijoje - 52, Estijoje - 237); vidutinis atlyginimas Baltarusijoje - 33,3 dolerio (Lietuvoje - 110, Estijoje - 172, Latvijoje - 165). Baltarusijos prezidento alga siekia 2000 dolerių. Vietinės gamybos degtinės butelis, tiesa, tekainuoja 1 dolerį, tačiau už kelionę traukiniu iš Gardino į Minską (maždaug kaip iš Marijampolės į Vilnių) reikia pakloti didesnę už minimalų atlyginimą.

Seminaras apie Lietuvos aviaciją - Vilniaus technikos universiteto Aviacijos institute prasideda mokslinė konferencija „Aviacijos plėtra Lietuvoje“.

Vilniaus technikos universitetas šiais metais išleis jau antrąją aviacijos specialistų laidą.

Už Lietuvos partizanų - balandžio 29, Siluvos Švenčiausiosios Mergelės Marijos gimimo bazilikoje - buvo aukojamas šv. Mišios už Lietuvos partizanus. Po šv. Mišių buvo šventinamas kryžius žuvusiems Vilkiškių kaime Grigaičių ūkyje (Siluvos parapijoje).

„Džiugo“ Tunto Atvelykio „Aro“ Stovykla

Siais metais Melbourne „Džiugo“ Tuntas stovyklavo savaitę po šv. Velykų. Tapo lyg mūsų tradicija šiuo metų laiku stovyklauti.

Ši buvo jau septintoji povelykinė stovykla, kuri įprastai vykdavo „Togs“ ūkyje, netoli Daylesford. Kad pajavairintų aplinką, šį kartą pasirinkome „Rowallan“, netoli Sunbury, gražią stovyklavietę kalnuotoje vietoje, apsupta žaliuojančiais krūmais „bušo“, iš kur matosi tolimojo Melbourne miesto šviesos nakties metu.

Stovyklavietėje visi reikalingi patogumai su gerai įrengta virtuve, iš kurios Božena Kviecinskienė su pora pagelbininkų skaniai stovyklautojus maitino.

Visi leidome laiką įdomiai ir linksmai. Didžiausias dėmesys buvo kreipiamas skautiškos

programos atlikimui ir patyrimų laipsnių egzaminų pasiruošimui.

Sesės: Birutė Prašmutaitė, Rasa Statkuvienė ir Zita Prašmutaitė sėkmingai paruošė skautę Nindrą Skeivyte ir skautus - Tomą Kviecinską, Saulių Klimą, Danielį Lukaitį ir Audrių Skeivį antram skautų Patyrimo laipsniui.

Gal gražiausias stovyklos momentas buvo, kai per šeštadienio Vėliavos nuleidimo iškilmes šeši berniukai buvo privesti prie skautų įžodžio, - tai Justinas Balbata, Sam

Atvelykio „Aro“ stovykloje, prie laužo, stovyklos adjutantė ps. B. Kymantienė ir paukštyčių vadovė ps. O. Prašmutienė su paukštytėmis Brigita Balbataitė ir Raminta Kymantaitė. Foto - B. Prašmutaitė.

Lukaitis, Arūnas Mickus, Danius Meiliūnas, Rimas Statkus ir Justinas Rutkauskas. Mūsų tarpe ar ne tik rekordas, kai šeši skautai kandidatai kartu privedami prie įžodžio! Kai kurie iš šių berniukų jau penkti metai kai stovyklauja. Vienas iš jų net 75 Jabiliejinės Stovyklos Palangoje dalyvis! Sis prieauglis be abejo prisideda prie lietuviško skautavimo tęstinumo.

Paukštytės, kurių buvo aštuonios, rimtai dirbo gražius rankdarbius, kuriuos žadėjo parvežti ir padovanoti savo mamytėms.

Prityrę skautai ir skautės parodė savo sugebėjimus ir noriai įsijungė ruošiant užsiėmimus ir iškylas.

Stovyklą pradėjome be užvardinimo, bet mūsų Tuntininkui,

s. Povilui Kviecinskui giliu bostu uždainavus „Kaip aras pašautas“ - ši daina tapo stovykline ir „Aro“ vardu stovyklą pavadino. Ypatingai daug ir gražiai dainavome, nėra ko ir stebėtis, nes savo tarpe turėjome chorvedę Birutę Prašmutaitę, solistę Birutę Kymantienę ir dar „Dainos Sambūrio“ choristus.

Likome patenkinti ir dėkingi vadovams už pasisekusią stovyklą. Ačiū stovyklos virėjai Božena Kviecinskienė. Ačiū stovyklos viršininkui s.v. Rimui Skeiviui, stovyklos adjutantė ps. Birutei Kymantienėi ir jos pavaduotojui prit.sk. Giritui Antanaičiui, ps. Onai Prašmutienei, taip pat s.v. Rimui Mickui ir iš Tėvų Komiteto Algiiui Klimui.

Sk. Vytyis Juozas Lukaitis

Melbourne „Džiugo“ Tunto „Aro“ Stovykloje balandžio 21-23 d.d. po įžodžio rikiuotėje iš kairės naujieji skautai: Danius Meiliūnas, Sam Lukaitis, Rimas Statkus, Justinas Rutkauskas, Arūnas Mickus, Justinas Balbata. s.v. Juozas Lukaičio nuotrauka.

6. Patiekusi metinę darbo apyskaitą, senoji valdyba atsistatydino. Prasidėjo kandidatų verbavimas į naują valdžią. Susirinkimo pirmininkas paprašė siūlyti kandidatus, ir lyg tyčia, pasikėlęs akinius, pažūrėjo į Meckaitį, lyg tai užtikrindamas: - Išrink, nesijaudink.

Pirmininko žvilgsnis tiek paveikė Meckaitį, kad šis atsidusęs, mintimis grįžo į anuos nelemtus 1940 okupacijos metus, kada prievarta suvartyti į raudonąjį kampelį, rinko komjaunuolių atstovybę.

Prieš rinkimus, vygdomojo komiteto pirmininkas pranešė, kad statomi kandidatai turi būti geriausi iš geriausiųjų liaudies sūnų. Pasiūlius kandidata, reikėjo papasakoti trumpą jo biografiją, - nuopelnus komunizmui. Čia vienas iš salės galo sušuko:

- Kandidatu siūlau draugą Meckaitį. Jis yra tikras liaudies sūnus, mūrininko sūnus... Tai yra liaudies mūrininko sūnus...

- Kandidatu siūlau poną Meckaitį, - lyg iš miego prižadintas Meckaitis išgirdo pažįstama balsą. Kol susigaudė kas čia per rinkimai vyksta, atsisakyti buvo pervėlu.

Nematau reikalo pasakoti rinkimų eigą, nes kiekvienas padorus tautietis, aktyvus bendruomenės narys, visą tai gerai žino, o kuris pamiršo, patarčiau dalyvauti sekančiuose rinkimuose. Priminsiu tik tiek, kad Meckaitis buvo išrinktas į valdybą ir paėmė garbingas sekretoriaus pareigas.

Nuo šio momento Meckaičiai pradėjo gyvenimą, kuris buvo daugiau panašus į gyvenamą sapną

Meckaitis Australijoje

E. Sidlauskas

(Tęsinys iš „T.A.“ Nr. 18)

karalystėje, apie ką greitai laiku sužinosime.

Parvažiauvus namo iš rinkimų, vos tik įėjus į vidų, Meckaitienė sako vyrui:

- Reikia suruošti arbatėlę naujos valdybos nariams. Visą nelaimė, kad mūsų baldai susidėvėję, jau penki metai kaip trinamė. Salionėlio kilimas taip pat reikėtų pakeisti. Būtų gėda padoresniam žmogui parodyti. Suvaziuos visa mūsų valdžia, visa grėtynėlė, kaip sakydavo. Dabar ir mes tokie pat.

- Dar nejauci jokio pasikeitimo, koks buvau, toks ir esu, - tyliai ištarė Meckaitis, - o baldai ir kilimas bus geri dar kitus penkis metus. Mano tėvai visą amžių išlaikė tuos pačius baldus ir net nepagalvojo keisti į kitus, o žmonių lankydavosi. Užeidavo mokytojas, o kartais net ir kunigas. Kam juos keisti, kol nesulužo?

- Tavo tėvai gyveno prieš šimtą metų, o dabar kiti laikai. Progresuojame. Gyvename pirmyn, tai ir žiūrėkime į priekį, - jau įsitarė Meckaitienė.

Kitą savaitę, Meckaičiai jau turėjo naujus baldus, o salionėliui ir miegamiems, storią kilimą. Negalime pamiršti, kad ta pačia proga, Meckaitienė nusipirko paskutinės mados vakarinę suknelę, tokios pat spalvos batukus ir daug kitokių, tik moterims reikalingų blizgučių.

- Aš negaliu pasirodyti bendruomenės atstovams, su senos

mados suknele, - paaikino vyrui, kuris nustebeš tik akimis sekiojo žmonelės grakščius, dar jam nematytus, moteriško kūno judesius, naujų, tik priekį ir kojas padengiančių suknelių, kol nebesuvaldydamas kylančių, keistų jausmų, su plačia šypsena lūpose, paklausė:

- Sakyk man, brangioji, kur tu išmokai, tokių grakščių judesius?

- Pupulėli, tai moters prigimtis gražiai puošti ir vyrus viliooti.

- Nupirk man tą žalią spalvos suknelę, kuri sakei man labai tinka, tai dar ne tokių judesiu aš tau parodysiu. - Ir čia pat apkabinusi vyrelį, ilgai bučiavo jo lūpas, veidą ir kando į ausį. Džiaugsmo apakintas Meckaitis nesuprato, kad už visą tai, jam teks brangiai sumokėti.

- Nesvarbu, galvoja - gausiu taksos čekį ir visas skolas sumokėsiu, o baldai liks ilgam laujui.

Kartą Meckaitienė švelniai, lyg laputė, prislinkusi prie vyro, sako: - Prisimeni? Mes kalbėjome ir nutarėm suruošti arbatėlę, naujai valdybai. Aš manau, kitą šeštadienį būtų galima padaryti?

Dvi dienas Meckaitienė darbavosi virtuvėje: kepė, virė kukulius, vienus tepė grietine, kitus kiaušiniams. Vienus dėjo į šaldytuvą, kitus atgal į orkaitę. Šeštadienį, nuo ankstyvo ryto, kol Meckaitis piovė pievutę ir valė takelius, Meckaitienė gražino salionėlį, dengė stalą. Tik laksto, tik bėgioja. Ruošiasi priimti garbingus svečius.

Kada pirmieji, kasininkas su

žmona pasibeldė į duris, abu Meckaičiai jau buvo pilnai pasiruošę juos sutikti.

Susirinko visi naujos valdybos nariai su žmonomis, išskyrus poną pirmininką, kuris kaip jau žinome, buvo išvažiavęs į provinciją, statybos reikalais. Susėdus prie vaišių stalo, vicepirmininkas paprašė visus svečius išgerti „taustą“ už šeiminių sveikatą. Antrą „taustą“ gėrė už naujos valdybos sėkmingą ateitį. Šeiminkės prašomi, svečiai palengva vaišinosi įvairiais patiekalais, karts nuo karto išgerdami stiklėlį ir vis daugiau gilindamiesi į kalbą. Kada ponias vicepirmininkienė, grįžusi iš vonios kambario, pareiškė šeiminkams komplimentą, kad jų namas tvarkingas ir gražus, nauji baldai, tai Meckaitienė lyg tai susimasčiusi, žiūrėdama į lubas, atsakė:

- O ponias, ką jūs... , kad būtumet mačiusi kokius baldus turėjome Lietuvoje..., persiiskus kilimus, originalius paveikslus ant sienų... Viskas likosi. Viskas dingio.

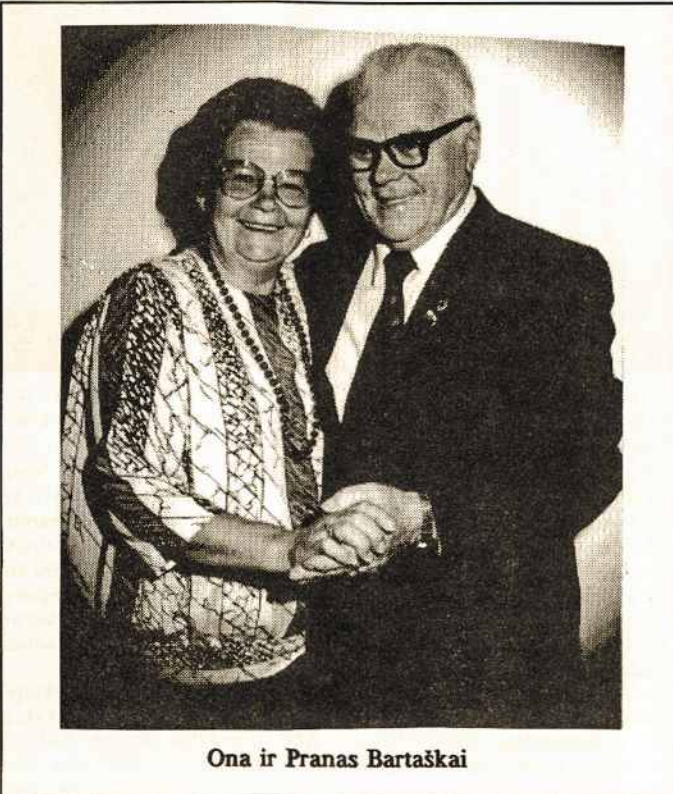
Cia Meckaitis, paėmęs žmonelę už rankos, sako:

- Širdelė, einam į virtuvę, prašau, - ir atsiprašę svečių abu išėjo. - Ką tu sugalvojai apie baldus ir kitas nesamosas, Lietuvoje, juk gerai žinai, kad kasininkas iš to pačio miestelio kaip ir tu. Jis gerai pažįsta tavo tėvus! - pyko Meckaitis. - Taip, aš žinau. Ar tu girdėjai, kada kasininkienė pasakojavo vicepirmininkienei, kad jos tėvas Lietuvoje buvo profesorius? Teisybę pasakius, jis buvo pradžios mokyklos mokytojas ir aš ėjau į tą mokyklą, kurioje jis mokytojavo. Jeigu ji giri, galiu ir aš.

(Bus daugiau)

Pranas ir Ona Bartaškai švenčia 50 metų Auksinį vedybų jubiliejų

Trumpas mano gyvenimo aprašymas

Ona ir Pranas Bartaškai

Pranas Bartaška esu gimęs 1918 m. rugsėjo 20 d. Aukštaitijoje, Stirnių dvare, Molėtų valstijoje, Utenos apskrityje, bežemių neturtingoj katalikų tėvų šeimoje. Buvau pakrikštytas Sugincių bažnyčioje. Iš 4 brolių 2-tras iš eilės. Vyriausias manobrolis Juozas mirė Vokietijoje po karo, palikdamas 5 sūnus ir vieną dukrą. Vienas to brolio sūnus dukart lankė mane Australijoje.

Trečias mano brolis Jonas mirė dar jaunystėje, nuo kokliušo o 4-tas mano brolis Jurgis buvo sušaudytas, mirė savo motinos glėbyje, nuo lietuvių komunisto kulkos, turėdamas tik 18 metų amžiaus.

Aš augau labai skurdžiai, nuo pat mažens turėjau tarnauti pas ūkininkus. Nuo 7 metų amžiaus turėjau sau duoną užsidirbti. Pirmiausia piemenėliu, o vėliau pusberniu ir vėliau bernu. Tarnavau pas ūkininkus 13 metų, sunkiai iš mažens dirbau, kol atėjo laikas, buvau pašauktas į būtiną tarnybą į kariuomenę.

Iš mažens buvau gabus mokslu, tik žiemos laiku lankiau pradžios mokyklą, nes vasarą

Labdaros siuntiniai į Lietuvą

Melb.Liet.Kat.Mot. Draugija organizuoja siuntinių persiuntimą į Lietuvą. Kviečiame tautiečius šia proga pasinaudoti.

Norintieji siųsti, prašomi kreiptis į Draugijos valdybos nars Lietuvos Klubu Jubiliejinėje Salėje tarp 12-2 val. Dežės persiuntimo ir pristatymo į namus kaina \$45. Siuntinio svoris neturi viršyti 30 kg. Dežės dydis 64 x 35 x 35 cm.

Dėsiame visas pastangas, kad siuntiniai saugiai pasiektų adresatus, bet atsakomybės nepisimame. Talpintuvus išplauks birželio 17 d. ir pasieks Vilnių rugpiučio mėn.

LKM Draugijos valdyba

reikėjo karves ganyti. Baigęs Videnišio 6 skyrių pradžios mokyklą, įstojau į Molėtų progimnaziją, bet tėvams būnant beturčiams, mano mokslas sustojo. Nebuvo pinigų už mokslą mokėti, tai tik baigęs pirmą progimnazijos klasę Molėtuose turėjau vėl eiti pas ūkininkus dirbti dėl duonos kėsnio.

Teko dirbti Videnišio bažnytkaimo pašte, vežiojau laiškus Videniškis - Molėtai. Vėliau mokinaus batsiuvio amato, kuris man vėliau daug padėjo. Karinę

Mirė A.Š.A. Vladas Statnickas nuoširdus Lietuvių Savaitgalio Mokyklos mokytojas, mokytojavęs 29 metus, iš jų 24 metus buvęs vedėju. Priklausė Lietuvių karių veteranų sąjungai, buvo Lietuvių sąjungos narys.

Mirtis ištiko miegant balandžio 8-tą dieną, sulaukus 86-šių metų amžiaus. Gimė Lietuvoje, buvo kariuomenės leitenantu, vedė Kaune 1939 m. Užaugino du sūnus, karo metu pasitraukė Vokietijon, 1949 m. atvyko Australijon, apsigyveno Adelaidėje ir dirbo elektros bendrovėje iki pat pensijos amžiaus.

Jau kuris laikas abu Statnickai gyveno „Austral Nursing Home“ prieglaudoje. Kelias dienas prieš mirtį, Klebonas aplankė A.Š.A. Vládą ir suteikė šv. Sakramentus.

Balandžio 12 d. buvo laidotuvės Centennial Park kapinių koplyčioje. Atsisveikinimo žodį tarė J. Vaboliėnė, Is. Davis, V. Neverauskas ir L. Budreika. Koplyčioje ir prie laidojimo duobės maldas sukalbėjo kun. J. Petraitis, užbaigė „Viešpaties Angelu“.

Likusiai žmonai senelių namuose, sūnams Gediminui ir Mindaugui reiškiame gilią užuojautą, Mirusiam prašome Ramybės Viešpatyje.

Kapinių svetainėje visi pakviesti paguodos valandėlei.

A.Š.A. Kazimiera Dienienė

prievole atlikau Nepriklausomos Lietuvos laikų pirmam pėstinikų pulke. Tarnybos nebaigus, Lietuvą okupavo bolševikų Raudonoji armija. Rusams užėmus visą Lietuvą, Lietuvos kariuomenę įjungė į Pabaltijo korpusą. Dalyvavau Vilniaus užėmimo su gen. Vitkausku. Prieš bolševikų okupaciją, Lietuvos kariuomenėje dirbau intendantūros dirbtuvėse basiuvių.

Karui prasidėjus vokiečių su rusais, stovėjome Pabradės poligone, o iš ten komunistam bėgant jie ir mus varėsi kartu iki Ladogos ežero, tačiau politruko naganą. Bet su dvejais lietuviams karininkais Latvijoje pasitraukėm iš rusų dalinio ir grįžom į Lietuvą, teko susišaudyti su bėgančiais rusais.

Pradžioje 1942 metų buvau išvežtas su savo broliu Juozu į Vokietiją, karo prievolės darbams. Dirbau Saksonijoje - Leipcige, lėktuvų motorų fabrike iki karo pabaigos. Įsteigus DP lagerius, 1945 m. gegužės mėn. 29 d. apšvedžiau. Misijon kun. J. Bružikas su kun. Karaliumi davė šlitūba.

Atėjus emigracijos laikui iš Stutgardo DP stovyklos atvykau į Australiją, Svalbardo laivu 1948 m. Dvejų metų darboprievole atidirbau Canberroje ir 1950 m. įsikūriau Melbourne priemestėje - Sunshine. 1960 m. atvyko mano motina iš Lietuvos, bet neilgai ji su mumis gyveno, mirė po 7 mėnesių ir 10 dienų, sulaukusi 67 metus, palaidota Fawknr kapinėse, o mano tėvas mirė Lietuvoje po karo, palaidotas Molėtuose.

Aš turiu gera žmoną, nors ne savo tautos, mes užauginom 3 dukras: Birutę, Nijolę ir Aušrą. Jos visos yra vedusios, turime 8 anūkus ir 3 pro-anūkus. O atėjus pensijos laikui, apsigyvenau Meltone. Esu Ramovenas nuo 1986 metų, DLK Vytenio šaulių kuopos narys, buvau

Adelaidė

mirė balandžio 9 d. Queen Elizabeth ligoninėje, sulaukusi 74 m. amžiaus. Gimusi Panemunėje, Kauno apskrityje, Lietuvoje. Karo metu pasitraukė Vokietijon, 1949 m. atvyko Australijon. Buvo ištekejusi už J. Jasio, vėliau už Albino Dieno, jie abu jau senokai mirė.

Velionės krikšto dukra Dalia Barauskaitė labai nuoširdžiai prižiūrėjo A.Š.A. Kazimierą ligos metu ir pasirūpino laidotuvėmis. Laidotuvės buvo balandžio 12 d. šv. Kazimiero bažnyčioje 9.30 val. Kun. J. Petraitis pravedė Rožinio dalį, aukėjo šv. Mišias, pasakė pamokslą. Giedėjo šv. Kazimiero bažnyt. choras, vad. N. Masiulytei-Stapleton. Laidotuvės vyko Centennial Park kapinių krematoriume, kur Klebonas sukalbėjo laidojimo maldas, atsisveikinimo žodį tarė K. Vanagienė, visi laidotuvių dalyviai sugiedojo „Viešpaties Angelą“. Mirusiąją teapgaubia Viešpaties Ramybė.

Visi pakviesti kavutei šalia esančioje salėje.

A.Š.A. Emilija Vincenta Siukšterytė-Daniškevičienė mirė savo namuose, būdama 51 metų amžiaus. Gimusi Siauliuose,

Sulaukėme 50 Auksinių vedybinių metų

*Ilgas kelias jau nueitas,
Per tuos penkiasdešimt metų.
Šio pasaulio gyvenimas klaidingas,
Nėr to, kad jis vietoje stovėtų.*

*Girti, peikti, mus nereikalinga,
Nes vedybinis gyvenimas nėr
pastovus.*

*Bet praeitį, prisiminti garbingą,
Mums Dievulis kelyje buvo
vadovas.*

*Jauni buvom, ateitį kurtį pradėjus,
Mes abu statėme šeimos gerovę.
Pildėme iš širdies, pasižadėjimo
žodžius,*

*Pokarinis laikas pasuko kelrodžio
srovę.*

*Gyvenimo likimas rodė mums kelią,
Kuriou išėivijom mes abu ejom.
Ugdėm vaikus, pildėm, Dievo valią,
Ir vargų mes daug daug turėjom.*

*Nėr ko skųstis esame mes linksmi,
Jau priartėjom prie senatvės vartų.
Turim didžią garbę pasigirti
Sulaukėme 50 Auksinių vedybinių
metų!*

Pr. Bartaška

kuopos valdyboje dvi kadencijas, sekretoriumi. Rašau eilėraščius, išleidau pirmą eilėraščių knygelę 1985 m. „Laisvės Ilgesys“, visą pelną buvau paskyręs Jaunimo Sąjungai. Dabar rašau savo autobiografiją.

Turiu švarų balsą, kalboje neesu atsilikęs. Aš esu kaimo žmogus, nedaug išmoksintas, bet kiek galėdamas rašau, dirbu dėl savo Tėvynės. Myliu aš savo gimtinę, gyvenu tik dėl jos. Negalėjau dėl jos aukotis ir mirti, nes nieks nedavė įsakymo iš mūsų vadų.

Ačiū Dievui sulaukėm 50 vedybinių auksinių metų su svo gera žmona Ona. Pr. Bartaška

Lietuvoje. Karo metu šeima pasitraukė Vokietijon, 1949 m. atvyko Australijon ir apsigyveno Adelaidėje. Emilija buvo mokytoja pradinėse mokyklose. Lietuvių tarpe buvo sportininkė ir pasižymėjo budo linksmumu.

Emilija ištekejė 1968 m. už Alydo Daniškevičiaus. Juodu užaugino ir išmoksliuo sūnų Roberta, kuris yra inžinierius. Paskutiniu laiku, maždaug pusantrų metų Emilija sirgo kepenų vežiu. Tokia jauna, dar labai norėjo gyventi... mirė balandžio 17 d.

Balandžio 19 d. 6.30 val. vakare, kun. J. Petraitis „White Lady“ laidojimo koplyčioje sukalbėjo Rožinio dalį už Mirusiąją B. Brazdžionio poeziją „Esu mirtis“. Balandžio 20 d., 2.30 val. popiet, šv. Kazimiero bažnyčioje Klebonas aukėjo šv. Mišias ir pasakė pamokslą lietuviškai ir angliškai. Atsisveikinimo žodį tarė Sigitas Visockis. Po pamaldų velionės kūnas palydėtas į Centennial Park kapinių krematoriumą. Kun. J. Petraitis sukalbėjo laidojimo maldas, visi sugiedojo „Viešpaties Angelą“. Mišiose ir kapinėse dalyvavo gausus lietuvių ir australų būrys. Visi pakviesti kavutei krematoriumo svetainėje ir Daniškevičiaus namuose paguodos pabendravimui, užkandžiams. (Nukelta į 8-tą psl.)

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Motinos Dienos šventę gegužės 14 d. pradėjome iškilmingomis maldomis Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje. Su procesija į bažnyčią žengė mūsų Parapijos Sekmadienio mokyklos direktorius Algis Klimas su mokytojais ir mokiniais, o priekyje lietuviškų ornamentų kryžių, nešė Rimas Statkus. Įeinant visi mokiniai giedoja „Lietuva brangi“. Savo mokytojos Ritos Mačiulaitienės paruošti ir toliau giedoję: „Marija, Marija“, „Kaž kas eina, ar girdi, mano Dieve, ar girdi?“. Jungėsi ir prie Parapijos choro giesmių. Liturginius skaitymus atliko 6 skyriaus mokiniai: Rimas Statkus, Justinas Balbata ir Nindra Skeivyte. Tikinčiųjų maldą pateikė Juozas Keblys. Pamokslą Motinos Dienai tarė kun. Pr. Daukyns. Po šv. Mišių visi giedojame „Marijos Litanija“. Dalyvavo 187 žmonės. Po pietų Motinos dienos minėjimą Lietuvių Namuose atliko visi mokyklos mokiniai, jie buvo labai gerai paruošti ir po kiekvieno pasirodymo sulaukė gausių plojimų. Tai buvo įspūdingas Motinos meilės įvertinimas.

Skautininkas Narcizas Ramanauskas - LSS Rajono Vadas - su žmona Dalia gegužės 13 d. išskrido į Lietuvą porai mėnesių. Dabar jo pareigas eina v.s. Henrikas Antanaitis - Rajono Brolijos Vadas.
Advokatas Andrius Žilinskas - ALB Krašto valdybos pirmininkas - su žmona išskrido į Lietuvą gegužės 6 d., sugrįš birželio 16 d. Dabar jo pareigas eina architektas Algis Klimas.

Melbourno „Dainos Sambūrio“ veikla

Po labai sėkmingo pasirodymo Pasaulio Lietuvių Dainų Šventėje Lietuvoje ir Australijos Lietuvių Dainų šventėje Adelaidėje, Melbourno „Dainos Sambūris“ nenuilstamai tęsia savo darbą 46-tuose metuose.

Senoji choro valdyba už gerą darbo atlikimą savo kadencijos metu, vienbalsiai buvo perrinkta. Balandžio 12 d. poniai Monikai Sodaitienei pasitraukus ją pakeitė Leonas Geštautas.

Nauja valdyba susideda iš pirmininkės Danos Lynikienės, sekretoriaus Leono Geštauto,

Vinco Stagio brolis Alfonsas Stabingis - Sibiro tremtinys, poetas, rašytojas, mirė Lietuvoje. Už jo vėlę šv. Mišias užprašė Antanina Kalvaitienė ir Petras Mažylis.

Jonas Stankevičius mirė gegužės 10 d. Caritas Christi ligoninėje. Giliame liūdesyje žmona Aldona, sūnūs: Jonas, Irenijus ir šeimos. Rožančius kalbėtas Tobin laidotuvių koplyčioje Doncaster ir gegužės 12 d. toje pat koplyčioje aukotos šv. Mišios ir palydėtas į Springvalę kapines. Už jo vėlę šv. Mišias užprašė: J. Balbata, Dalia ir Donatas (pavardė neįrašyta), A.J. Jankevičiai, I. Jokubauskienė, Jurevičius, T.J. Jurgelaičiai, J.L. Kebliai, dr. J. Kunca, K.D. Lynikai, Alf. Ročius, L.G. Samsonai, V. Samulis, Pr.St. Svambariai, M. Ziogas. Teilsisi Viešpaties Ramybėje.

Stanislava Pankevičienė, odontologė, baigusi Vytauto Didžiojo Universitetą Kaune, mirė gegužės 11 d. St. Kronstadt ligoninėje Dandenonge. Giliame liūdesyje sūnus Emanuelis, sesuo Regina Kaunienė ir artimieji. Rožančius kalbėtas Tobin laidotuvių koplyčioje Doncaster ir gegužės 15 d. po šv. Mišių St. John bažnyčioje, palydėta į Fawknor kapines. Teilsisi Viešpaties Ramybėje.

Latrobe Valley, Sale ir apylinkių lietuviai baisiuosius birželio trėmimus minės birželio 10 d. šeštadienį šv. Mišiomis 12 val. Servacijaus ir Alinos Šabrinskų sodyboje Tombo St., Moe. Kartu su kunigu atvyks ir iškalbingas paskaitininkas. Kviečiami visi apylinkių lietuviai!

įždininkės Reginos Umber ir ūkvedžio Vinco Lazausko.

Meninę dalį vykdys muzikinė vadovė Birutė Prašmutaitė, padėjėja viešnia dirigentė iš Lietuvos Jūratė Cechavičiūtė ir padėjėja akompaniatorė Zita Prašmutaitė.

Už kelių savaitių dalyvausime Pabaltiečių koncerte, kuris įvyks birželio 4 d. sekmadienį, 3 val p.p. Latvių Namuose, 3 Dickens St. Elwood.

Ta pačia proga sveikiname „Dainos Sambūrio“ ilgametį choro dirigentą Albertą Čelną jo 80-to gimtadienio proga.

Leonas Geštautas

Parapijiečių susirinkimas

Mūsų lietuviškų pamaldų Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje iškilus didelei nuomai: nuo \$2,000 iki \$5,200 metinei nuomai. Sauskiame visų parapijiečių pasitarimą nuomos mokėjimo galimybėm, gegužės 28 d. Seštinių sekmadienį 1 val. po pietų Lietuvių Namuose Bendruomenės menėje. Kviečiame visus!

Melbourno Lietuvių Parapijos taryba

Mielai kviečiame apsilankyti į

Pabaltijo chorų koncertą

kuris įvyks birželio 4 d., sekmadienį, 3 val p.p. Latvių Namuose, 3 Dickens St. Elwood
Įėjimas \$15.00, pensininkams \$10.00, vaikams iki 15 metų nemokamai

Sydnejaus kronika

A.†A. Stasė Paškevičiūtė-Makūnienė - 1920.V.20 - 1995.IV.22. Po ilgos ligos su šiuo pasauliu, balandžio 22 d. atsiskyrė Minto miestelyje gyvenusi Stasė Makūnienė.

Velionė gimusi Kaune, baigus gimnaziją studijavo Humanitarinius mokslus. Grįžtant antrą kartą raudoniesiems okupantams 1944 metais pasitraukė į Vokietiją. Dresden toliau gilino pradėtas studijas.

Prasidėjus emigracijai iš Europos su vyru Giedrimu atvyksta į Australiją - Sydnejų 1948 metais. Velionė mokytoja Savaitgalio mokykloje ir buvo Moterų Socialinės Globos Draugijos valdyboje.

1955 m. miršta vyras. Palikusi viena suranda draugą Juozą Makūną ir su juo apsiveda. Paskutiniai 5 metai buvo sunkūs. Kankino negailestinga liga. Ilgus metus namuose slaugė vyras Juozas. Paskutines dienas teko praleisti Slaugių namuose.

Balandžio 26 d. kun. Povilas Martūzas atlaikė gedulingas Mišias, po kurių velionės palaikai buvo palydėti į Rookwoodo Lietuvių sekcijos kapus. Moterų Draugijos vardu atsiveikino Veronika Petniūnienė. Sugiedojus „Marija, Marija“ ir „Tautos Himną“, velionės vyras pakvietė dalyvius ant šermenų pietų į Lietuvių klubą. IIsėkis Ramybėje. A.K.

Motinos Diena

Gegužės 7 d. pagal lietuviškas tradicijas buvo paminėta Motinos Diena. Kun. P. Martūzas atlaikė šv. Mišias už motinas. Pamaldose dalyvavo Savaitgalio mokyklos vaikučiai su mokytoja Jadvyga Masiokiene. Pamaldų metu giedoję Dainos choristai, vargonais palydėjo A. Kramilius. Sydnejaus „Ketvertukas“ Marijos garbei pagiedoję naują giesmę gauta iš Lietuvos „Marija skaisčiausia Marija“. Po pamaldų gretimai parapijos salėje prie St. Joachim's bažnyčios, Lidcombe Savaitgalio Mokyklos komitetas suruošė minėjimą - koncertėli, kurio programą išpildė patys mokinukai su energinga Mokyklos vedėja Jadvyga Masiokiene. Koncertėlio pabaigai Motinų garbei Sydnejaus „Ketvertukas“, dabar susidedas iš A. Savickienės, J. Masiokiienės, P. Andriukaičio ir A. Kramiliaus padainavo „Tenai už šilo“ ir „Senelio armonika“. Akordeonais pritarė A. Kramilius ir J. Masiokiene.

Komiteto vardu svečiams ir mokytojoms padėjo Danutė Lee. Antanas Kramilius Sydney Apylinkės valdybos vardu dėkojo nepailstamai Mokyklos vedėjai Jadvygai Masiokienei, kuri bene vienintelė paskutinių laikų emigrantė iš Lietuvos besąlyginiai aukojasi Sydnejaus Lietuvių bendruomenei. Apylinkės valdyba savo padėką išreiškė su pinigine dovanele mokytojai. Kor.

Sibiro tremtinių sugrįžimo vaju

Atsiliepiant į atsišaukimus spaudoje ir kreipimasi į Australijos lietuvius padėti atremontuoti 83 kambarių pastatą Vilniuje, į kurį galėtų bent laikinai prisiglausti sugrįžę iš Sibiro tremtiniai, Sydnejaus Apylinkės valdyba apsiėmė atsakomybę rinkti aukas šių namų remontui.

Išvengus duplikacijų ir komplikacijų skelbiant aukotųjų pavardes būtų praktiškiausia, kad bendruomenės vadovybė atliktų ir kontroliuotų šį darbą.

Apylinkės valdyba aišku bus dėkinga visiems aukotojams, kurie savo auką neš tiesiai į „Talką“.

Sydnejuje Apylinkės valdybai sutiko šiame reikale talkininkauti Bronius Stašionis Lietuvių Klubo bibliotekos vedėjas. Prašome bendruomenės narius, kuriems yra nepatogu nešti aukas tiesiai į „Talką“, ją, didelę, ar mažą su dėkingumu priims Bronius Stašionis, sekmadieniais Lietuvių Klubo bibliotekoje.

Aukotojai, paskyrę nemažiau penkių tūkstančių, savo pavardes galės įamžinti lentelėse ant atremontuotų kambarių.

Praėjo 5 nepriklausomos Lietuvos metai, o tremtis dar tebesitęsia Sibiro ir kituose buvusios Sovietų Rusijos kraštuose. Daug kas norėtų sugrįžti į Lietuvą, bet čia išlipus iš traukinio jų niekas nelaukia ir nepriglaudžia. Savo auka nuošiuostysite ne vieną tremtinio ašarą. Būkime duosnūs ir solidarūs, kur yra bendras reikalas.

Antanas Kramilius, OAM, JP Sydney Apy. valdybos vicepir.

Prašo paskelbti - „Katalikų Pasaulis“. Leidykla prie Lietuvos Vyskupų Konferencijos, prenumerata oro paštu vieniems metams 50 US dolerių. Australijoje „Katalikų Pasaulį“ atstovauja: Antanas Kramilius, 83 Queen Street, Canley Heights, NSW 2166. Tel ir fax (02) 727 3131.

Po sunkios ligos Lietuvoje mirus poetui, politinui kaliniui

A. † A. Alfonsui Stabingui

jo atminimui aukojame „Tėviškės Aidams“ 100 dolerių.
Brolis Vincas, brolienė Eugenija - Stagiai

A. † A. Jonui Stankevičiui

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiamė jo žmonai Aldonai ir sūnūms su šeimomis.
Melbourno Lietuvių Katalikų Moterų Draugijos narės

A. † A. Jonui Stankevičiui

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiamė jo žmonai Aldonai ir sūnūms Jonui ir Irenijui su šeimomis.

Dr. J. Kunca su šeima

Lietuvių sala Baltarusijoje: ją palieka jauni žmonės

„Anksčiau mūsų kraštas priklausė Lietuvai. Po Antrojo pasaulinio karo perkeltus valstybines sienas, netikėtai atsidūrėme svetimos šalies teritorijoje“, sako lietuviškų salų Baltarusijoje gyventojai. Gervėčių klubas, jungiantis Lietuvoje gyvenančius iš Gervėčių krašto kilusius ir čia tebegyvenančius žmones, pakvietė žurnalistus susipažinti su šia lietuviška sala.

Nėra tikslios statistikos, kiek Gervėčių krašte gyvena lietuvių. Manoma, jog jų čia yra beveik keturi tūkstančiai. Aštuoniolikoje kaimų lietuviai sudaro daugumą gyventojų. Nors nuo Gervėčių Lietuva nutolusi tik kelias dešimtis kilometrų, norint į ją patekti, vizos reikia važiuoti už 160 kilometrų esantį Minską. Gervėčių krašto gyventojai Lietuvos Vyriausybę prašo supaprastinti valstybinės sienos perėjimą, taip pat dokumentų, liudijančių, jog jie turi teisę į Lietuvos pilietybę. Tik prieš savaitę buvo atnaujintas autobusų maršrutas, jungiantis Vilnių ir Girių gyvenvietę Gervėčių krašte.

Iki Antrojo pasaulinio karo Gervėčių krašte veikė trylika lietuviškų mokyklų. Dabar lietuvių kalba kaip fakultatyvinis dalykas dėstoma Girių devynmetėje ir Gervėčių vidurinėse mokyklose.

Praėjusių metų rugsėjo pirmąją, po penkiasdešimties metų pertraukos, Rimdžiūnuose atidaryta pirmoji lietuviška pradinė mokykla. Ji įrengta viename iš Gervėčių klubui priklausančių vadinamųjų Alytaus tipo namų. Pirmame aukšte vyksta pamokos, antrame gyvena mokytoja, o rūsyje įrengta maža salė.

Pradėję lankyti mokykla tik trys mokiniai iš devynių pirmokų gerai kalbėjo lietuviškai. Du vaikai šiek tiek suprato vieno iš tėvų gimtąją kalbą. Pasak mokytojos Renatos Greimaitės, vaikai yra imlūs kalboms, todėl šiame krašte jie dažnai šneka lietuvių, baltarusių ir rusų kalbų mišiniu, patys neatskirdami, kur kokios kalbos žodis. Šiais mokslo metais mokyklą lanko aštuoniolika pradinukų. Jie mokosi pagal programas, skirtas Lietuvos mokykloms. Jiems taip pat dar dėstoma baltarusių kalba bei istorija.

Gretimame name šalia mokyklos įsikūrė lietuviškas vaikų darželis. Iš aštuoniolikos vaikų tik

vienas yra ne iš mišrios šeimos. Darželis ryžosi naujovei, kurios turbūt išsigąstu ne viena auklėtoja Lietuvoje: į grupę priimtas penkiamečiai berniukas su psichine ir fizine negalia. „Kaime toks vaikas - našta, - sako Renata Greimaitė. - Mes norėjome pabandyti jį integruoti į visuomenę.“

Gervėčių klubas buvo įkurtas 1988 metais. Tai buvo pirmasis Lietuvoje klubas, subūręs kraštiečius. Pirmiausia klubo nariai sutvarkė Girių kapines, kuriose laidojami septynių kaimų žmonės. Pasak Gervėčių klubo pirmininko Alfonso Augulio, šis darbas suvienijo žmones.

Didžioji klubo svajonė - Lietuvių kultūros ir švietimo centras Rimdžiūnų kaime. „Centras padėtų sustabdyti emigraciją, išlaikyti jaunimą kaime, patartų, kaip pradėti verslą“, - įsitikinęs klubo narys Stasys Trepšys. Centro statybą buvęs gydytojas palygino su sunkiu gimdymu. Prieš ketverius metus, kišenėje turėdamas tik penkiasdešimt sovietinių rublių, A. Augulis ėmėsi įgyvendinti svajonę. Kaimo statybos projektavimo instituto suprojektuotas kompleksas buvo pradėtas statyti dar nesant dabartinės Lietuvos ir Baltarusijos sienos.

Lietuvių kultūros ir švietimo

centras - tai vaikų darželis, pradinė mokykla, gimnazija, bendrabutis, biblioteka, kultūros ir gyvenamieji namai, stadionas ir baseinas. Statybą finansuoja Lietuvos Vyriausybė.

Praėjusių metų balandžio mėnesį statyba buvo sustabdyta. Jau metai, kai mokykla, kurioje iki galo nesutvarkytos tik grindys, stovi tuščia. Pasak A. Auglio, statybos sustojo, nes kilo nesutarimų dėl juridinio asmens teisių. Į jas pretenduoja Baltarusijos ir Gervėčių krašto lietuvių bendruomenės. Neaišku, kaip Lietuvos ir Baltarusijos vyriausybės išspręs šį konfliktą, tačiau Gervėčių klubo pirmininkas tikisi, jog šį rudenį mokykla bus atidaryta. Lietuvos Vyriausybė mokyklai baigti skyrė 2 milijonus 50 tūkstančių litų.

Gervėčių klubo nariai svajoja ir XIX amžiaus dvasią išlaikiusio Milcėjų kaimo gatvėje įkurti muziejų po atviru dangumi.

Vietos dainininkė, Gervėčių krašto himno autorė ir pirmosios Astravo rajone ūkiskaitinės fermos vedėja Jadvyga Kasevičienė su ašaromis akyse sakė, jog jie džiaugiasi, kai jų vaikai išvažiuoja mokytis į Lietuvą, bet verkia, kai į namus negrįžta. Svarbiausias Gervėčių klubo tikslas, pasak jo narių, išlaikyti šiame krašte jaunus žmones.

„L.R.“

Apybraižų knyga apie lietuvininkų likimą

Gediminas Pilaitis

Klaipėdos centriniam knygne pristatyta nauja rašytojo Kosto Kauko knyga „Rausvos pamario rasos“. Mažosios Lietuvos fondo ir autoriaus lėšomis „Ryto“ leidykloje išleista apybraižų knyga pasakoja apie Klaipėdos krašto senbuvius, kurie praeityje skaudžiai nukentėjo nuo vokiškųjų kolonizatorių, o pokario metais - ir nuo sovietinių okupantų, atėmusių iš jų šeimą, trėmusių į Sibirą.

Klaipėdos krašto gyventojai ne taip seniai dar vadindavo save lietuvininkais. Pokario metais dauguma šios etninės bendruomenės atstovų repatriavo į Vokietiją. Pristatydama knygą, vaizduojančią tragišką beveik išnykusios lietuvininkų genties likimą, K. Kostas sakė, kad visos

apybraižos pagrįstos autentiškais pasakojimais. Tuo jis norėjęs atkreipti skaitytojų dėmesį į sudėtingą krašto istoriją ir žmones, kuriuos germanizatoriai apšaukdavo „lietuviškomis kiaulėmis“, o sovietų valdžia - vokiečių pakalikais ir fašistais.

Knygą palankiai įvertino Mažosios Lietuvos praeitį tyrinėjantis Klaipėdos universiteto docentas J. Mališauskas, apie jos meninius ypatumus kalbėjo literatūrologai A. Žalys ir M. Radauskienė. Lietuvininkų vardų padėkos žodį tarė Klaipėdos apskrities valdytojas J. Aušra.

„L.R.“

Tautų naikinimas - sena praktika

Šių metų balandžio mėnesį viso pasaulio armėnų bendruomenė minėjo 80-ąsias armėnų genocido metines. Be jokios provokacijos iš armėnų pusės, 1915 metų balandžio 24 d., ką tik paėmęs valdžią nacionalistinis jaunatūrių režimas pradėjo masinį Otomanų imperijos teritorijoje gyvenusių armėnų persekiojimą, kurio metu buvo nužudyta pusantro milijono vyrų, moterų ir vaikų, sugriauta 2.050 bažnyčių, 203 vienuolynai ir daugiau kaip 2 tūkstančiai mokyklų. Simtai tūkstančių armėnų buvo priversti pereiti į islamą. Likę gyvi buvo išvaryti iš savo namų. Jų turtas buvo konfiskuotas.

1918 metais jaunatūrių režimas žlugo, jo vadovai pabėgo užsienį. 1919 metais nauja Turkijos vyriausybė pasmerkė armėnų žudynes ir už akių nuteisė mirties bausme 4 jų iniciatorius, kurie tuo metu jau buvo emigracijoje.

Tomas Merton, apmąstydamas

Adelaidė

(Atkelta iš 6-to psl.)

Reiškiame nuoširdžią užuojautą Mirusios vyrui Alvydui Daniškevičiui, sūnui Robertui, seserei Elenai, giminėms, artimiesiems, draugams, A.Š.A. Emilijai Ramybės Viešpaties globoje.

(P.S. Rašydama apie Mirusius, visada pasinaudoju - J.N.P. - aprašymais „Šventadienio Balse“.)

Apylinkės valdyba suruošė Atvelykio Gegužinę Hazelwood parke balandžio 23 d. sekmadienį. Susirinko apie 100 lietuvių. Džiaugėsi gražia diena, ridinėjo margučius, sportavo, žaidė - buvo šeimyniška nuotaika. Gražiausi velykų margučiai buvo premijuoti. Premijos - šokoladiniai kiaušiniai.

Pirmininkė ragino puoselėti lietuviškas tradicijas ir ateinančiais metais gausiau susirinkti ir atsinešti daugiau margučių.

Ketvirtinės A.Š.A. J. Ramanauskui. Sv. Kazimiero bažnyt. choras suruošė ketvirtines savo nuoširdžiam giesmininkui A.Š.A. Juozui Ramanauskui 2 d. gegužės. 9.30 val. šv. Kazimiero bažnyčioje kun. Juozas Petraitis aukojo šv. Mišias už Mirusį, sakė pamokslą, skaitymus atliko V. Baltutis, Auką atnešė choristės: U. Jucienė ir A. Urnevičienė, N. Masiulytei-Stapleton vadovaujant, jautriai giedojo choras gražiai parinktas giesmes.

Salėje choras paruošė užkandėlį, prisiminimą. Choro administratorius paminėjo, kad A.Š.A. Juozas Ramanauskas buvo toks visiems artimas ir pažįstamas - lyg šeimos narys, tai kalbų nesakysime, prisiminsime besišnekučiuodami.

Visur dalyvavo choras, artimieji, su Mirusiu bendravę šioje žemėlėje. Gražu, gera ir malonu už Mirusius pasimelsti, Juos prisiminti.

S.P.

Kodėl Lietuvoje kitaip?

(Atkelta iš 4-to psl.)

Jų išvykimas ir nedalyvavimą posėdžiuose reguliuoja taisyklės ir tarybos narių nutarimai (leidimai). Girdėjau, kad JAV yra miestų, kuriuos valdo vienas meras su 5 patarėjais (išrinktais).

Tad kodėl Lietuvoje reikia mero, kelių vicemerų, padėjėjų (pavaduotojų) ir dar dešimties kitų pareigūnų, jei vis tiek gatvės duobėtos, šaligatviai iširė, o atėjęs į įstaigą randi užrakintas duris.

Kodėl Lietuvoje kitaip?

A. Zilinskas, Kaunas

Šią tragediją, yra pastebėjęs: *Zodis genocidas yra naujas pasaulio žodyne, bet išties tautų naikinimas, deja, yra sena praktika.* Vatikano radijo dienraštis, paminėdamas masinių armėnų žudynių 80 metines rašo: „prisimename šiuos liūdus faktus ne norėdami aitrinti senas žaizdas bet siekdami paskatinti dviejų tautų, kurios gyvena šalia ir kurioms vienodai reikia taikos ir ramybės, suartėjimo bei susitaikymo siekius.“

LRTV

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16-18 EAST TERRACE, BANKSTOWNE. (TEL: 708 1414)

Klubo valandos:

Pirmd., trečiad., ketvird., 5 - 10 val.

ANTRADIENIAIS KLUBAS UŽDARYTAS

Penktadieniais 5 - 11.30 val.

Šeštadieniais 2 - 12.30 val.

Sekmdadieniais 12.30 - 10 val.

VALGYKLA VEIKIA:

Trečiad., ketvirtad., penktad., ir šeštad nuo 6. val.

Sekmdadieniais nuo 1. val.

Škanus ir pigus valgis KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ NUO 5.30 iki 8.00 val.

ŠVEDIŠKAS STALAS. SMORGASBORD.

Kaina \$4. Kviečiame visus.

Šeimos šventės, gimtadieniai ar kas panašaus. Kodėl ne Lietuvių Namuose?

Kodėl nepasiteirauti?

Skambinkite 708 1414.